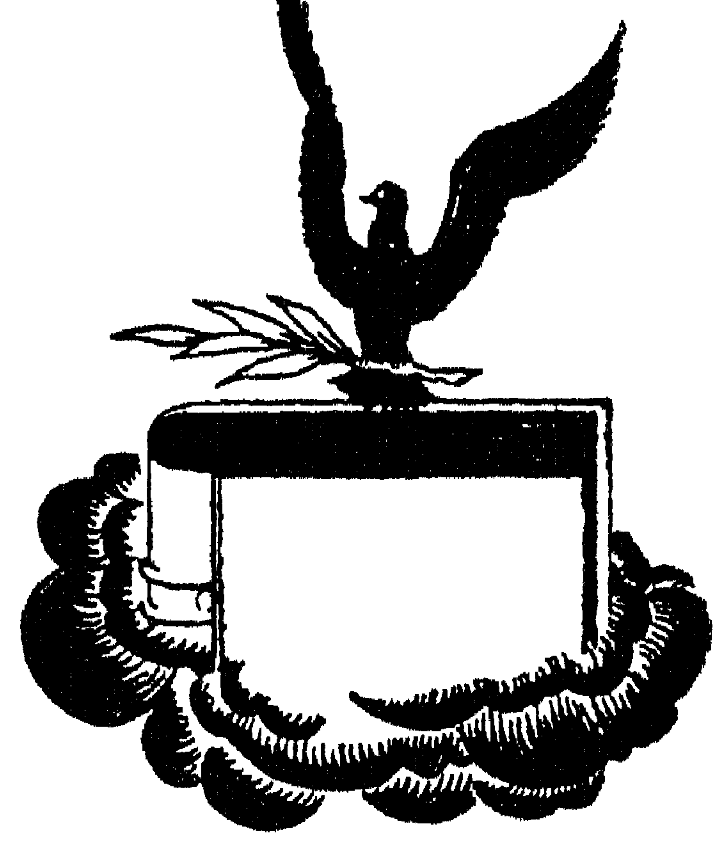

భోగీరలోయ

★

అడివి బాపిరాజు

★

పగపట్టిన పన్నగిలా ఆ లోయలోనికి చొచ్చుకపోయ్యాను.

ప్రతివంకరకూ ప్రత్యక్షమైన ప్రకృతి దృశ్యసౌందర్యం మహాకావ్యంలో పుటలు తిప్పినప్పటి రసానుభూతిలా సున్నది.

నాలుగు మెలికలు. ఒక్కొక్క మెలిక మూడువందల ధనువులు. అర్ధానుస్వారరూపమై ఎప్పటికప్పుడు ఆఖరులా తోచిన ఆ మెలికలో రెండువైపులా నదీదేవత సంతరించిన నలభై నిలువుల యెత్తు నల్లరాతిగోడలు. చెట్లు దట్టంగా పెరిగిన కొండచరియలు, వాటిపై నీలాలశిఖరాలు. కారుమున్నల్లా, భయంకరమైన ఖడ్గమృగాలల్లా పడివున్న నల్లరాతి బండల్లో మువ్వైధనువుల వెడల్పున రాగమాలికలు పాడుకుంటూ భోగీర ప్రవహిస్తున్నది.

పారిజాతవనాలు, అడవిమల్లెలు, ఇప్ప చెట్లు, చీకటిమానులు, నల్లమద్దులు, రేసులు ఆ కొండచరియల్నంతా నిండి ఉన్నవి.

దూరాన్నుంచి ఘంటానాదాలు, భిక్షుకుల మంత్రస్వనాలు తుమ్మెదల ఝుంకారాలతో, పక్షుల కలకూజితాలతో కలిసి వినవస్తూన్నవి.

విహారానికి వచ్చిన మృగినై ఆ లోయ చొచ్చుకుపోతిని. మావాండ్లు వెనకనే నెమ్మదిగా వస్తూ ఉండిరి. "అమ్మాయీ! ఒంటరిగా ముందు వెళ్ళిపోకమ్మా!" అని మా అమ్మ అన్నమాట ఎక్కడో దూరాన్ని వినబడింది. ఒకమలుపు మళ్ళింది. ఎట్టయెదుట దివ్యదర్శనం.

భోగీర ఉత్తరవాహిని అయిన అర్ధచంద్రాకారంలో నదికి ఇరవై ధనువులయెత్తున తూపె త్తిన మంత్రప్రదర్శనంలా గుహలు, చైత్యాలు, విహారాలు ఒక శిల్పమాలిక, దూరాన్నుంచి కళ్ళల్లో ఇంద్రధనువులాడుతూన్నవి. స్తంభాల శిల్పనిర్మాణము, చిత్రకౌశలం, విగ్రహాల సుసౌష్ఠవమూర్తిత్వము, ఆహా! భిక్షుకుల కాషాయ కాశ్మీర కుసుమవర్ణ వికాసము, విద్యార్థుల ధవళవర్ణ ధౌతవిలాసము, నాగుల జానపదుల వివిధవర్ణ నివీతవిచిత్రత్వము—ఒక్క పెద్ద చిత్రంలా ప్రత్యక్షమైంది.

కళ్ళు మూసుకొని తథాగతుని ధ్యానించుకొన్నాను. భోగీరాశ్రమ మహాపరిషత్తు సంఘారామానికి హృదయంలో చేయెత్తి జోహారు లర్పించుకొన్నాను.

నీళ్ళకు నదిలోకి దిగేవాళ్ళు, రంగురంగుల కలశాలను భుజాలమీద అలంకరించుకొని మెట్లెక్కేవాళ్ళు, యోషలు, పురుషులు, బాలికలు, భిక్షుకులు; ఒకసారి భావాలు హృదయాన్ని నింపివేస్తుంటేగా, ఒకసారి భావాలులేని చైతన్యరహితహృదయం కలదాన్ని అవుతూ ఆగిపోతిని. పైనుండి విద్యార్థులు, భిక్షుకులు నాకేసి తేరిపార చూస్తున్నది నేను గమనించనేలేదు. ఆ ప్రథమదర్శన ముహూర్తము పరమపూజ్యమైంది.

ఆ పవిత్రప్రదేశంలో అడుగుపెట్టి అప్రతిని ప్రమోయించలేదుగదా నేను? ఏదో సిగ్గ అలుముకుపోయింది.

మా గురువులు శిల్పార్ణవులు. ఆయన మోము హిమాలయశిఖరంలా శాంతిపూరితమైంది. ఆయన సాధారణంగా మాట్లాడరు. అనే నాలుగుముక్కలూ సూక్తాలై, సూత్రాలై ప్రత్యక్ష మవుతూఉంటవి.

చిన్నతనాన్నుంచీ చిత్రలేఖనాది కళలంటే చెలిమికత్తెల్లా అనుకొంటూ ఉన్న నన్ను ఆ ఉత్కృష్టవిద్యలో . సంపూర్ణ యోగనిష్ఠాపరిపూర్ణను చేయడానికై మాళవ మహారాజ్యభార ధౌరంధుర్యులైన మాతండ్రిగారు, మహామంత్రులు ఆనందవసువులవారు నన్ను ఈ ఆశ్రమానికి ఒక్క పవిత్రముహూర్తాన పంపించినారు. మా కుటుంబం అంతా వచ్చి మా నాయనగారు ఇదివరకే నిర్మించిన గుహాచైత్యాన్ని అలంకరింపించ ఆజ్ఞ యిచ్చినారు. అలంకారాదికాలన్నీ పూర్తికాగానే మహోత్సవంతో ఆశ్రమాచార్యులకు సమర్పించాలని మా నాన్నగారి సంకల్పము.

ఆ గుహాచైత్యానికి ప్రాంగణమంటపము పూర్తి అయ్యింది. స్తంభాలు, శిల్పాలు, విగ్రహాలు, భిక్షుకులు నివసించడానికి లోని గదులు, శిలాతల్పాలు, ద్వారశిల్పాలంకారాలు, గర్భగృహశిల్పాలు, తథాగత గంభీర శిల్పమూర్తి, ఆసనము, ఛత్రము, తోరణాలు, ధర్మచక్రము-అన్నీ పూర్తిఅయ్యాయి. వివిధ దేశాలనుంచి శిల్పము, చిత్రలేఖనము నేర్చుకో వచ్చిన శిష్యులు, పనివాండ్రు చిత్రలేఖనాలంకారము పూర్తిచేస్తున్నారు.

మహాశిల్పి, చిత్రభవననిర్మాణ కళాకౌశలి మా గురువులున్నూ తమ శిష్యులతోపాటు మధ్యమండప మంతా జాతకగాథలు, అలంకారచిత్రములు వేస్తున్నారు.

ఒకచోట చిత్రకల్పన ఒక శిష్యుడు వ్రాసి గురువులకు చూపిస్తున్నాడు. గురువులు దానిని సవరించి వేయవలసిన వర్ణాలు చెప్పి వేరొకచోటకు వెళ్తారు. వర్ణాలు పూర్తిచేసి వేరొక శిష్యుడు నివేదించును. గురువులు రంగుల పాత్రలలో తూలికలు ముంచి చిత్రాన్ని తప్పు దిద్దుతున్నారు. గురువులే వేరొకచో రూపకల్పన కల్పించి నలువురు శిష్యులచే వర్ణాలు నింపింపుతున్నారు. చిత్రకల్పన, రూపసృష్టి వర్ణికాపూర్ణము అంతా మా గురువులే కొన్నిచోట్ల సంకల్పించి అద్భుత భావాత్మక కళావైదగ్ధ్యము ప్రత్యక్షము చేస్తున్నారు. దినముదినమూ ఆ విచిత్రోత్సవము సందర్శిస్తూ గుండెలు నృత్యాలు సల్ప ముగ్ధనై పోతూఉంటిని. నా కళ్ళు అరమూ

తలు దాల్చినై; నా యవ్వనము పొంగి దిశలంటినది. నా అంగుళులు విధాతృసృజనా భావాలై కల్పనకై యోగనిష్ఠ వహింప ఉన్ముఖాలైనవి.

ఆజ్ఞకై గురువులకడ మోకరిల్లి నాను.

౨

ఎవరో బాలిక నా యెదుట మోకరించింది. ఆ మూర్తి వస్తూఉన్నదని గ్రహించడంతోనే కన్నులు చటుక్కున మూసుకున్నాను.

"ఎవ రీమె?"

ఆమెతోకూడా వచ్చిన ఒక వృద్ధ—

"స్వామీ, ఈ బాలిక మాళవప్రభుని మేనమరదులవారున్ను, మాళవదేశానికి ముఖ్యమంత్రులున్ను అయిన ఆనందవసువులవారి ఏకతనయ. చిన్నతనాన్నుంచీ చిత్రలేఖనములో మంచి చాతుర్య మలవరచుకొన్నది. ఐనా ఆమె శక్తికి తగిన గురువులు లభించకపోవటంచేత విద్య వృద్ధిపొందినది కాదు. జినదేవుని ధర్మప్రచారంలా, తమ కీర్తిన్నీ లోకాల్ని ఆవరిస్తూ వుండటంచేత తమ పాద సన్నిధిని శుశ్రూష చేయటానికని మా అమ్మాయిగారు వచ్చారు. చిత్రవిద్యద్వారా నిర్వాణ మార్గాన్ని స్వీకరించటానికి మా అమ్మాయిగారికి దీక్ష యివ్వవలసినదని ఆనందవసువులనారున్నూ, మేమున్నూ ప్రార్థిస్తూన్నాము."

"ఎవరయ్యా! అక్కడ? ఈ పిశాచాలని నాదగ్గర కెవరయ్యా వదిలిపెట్టింది? గురుద్రోహం తలపెట్టిన పాపాత్ములైన శిష్యు లెవరయ్యా వారు?" అని పెద్ద గొంతుకతో అరచినాను.

ఆ వృద్ధ అంతట "అమ్మాయిగారు! లెండి పోదాము" అనుచుండగా, నేను చెంగున ఆమె పైనుండి దాటి ఏదేని గొణుగుకొంటూ వెళ్లిపోయినాను. నా పూర్వాశ్రమ సంఘాచార్యులైన సత్యశీల శిక్షాచార్యులకడకు చేరుకొన్నాను. సత్యశీలాచార్యులు నూరేండ్లవృద్ధు. సర్వశాస్త్రసంపన్నుడు. ఇంతైనా వీడిపోని శక్తిసంపన్నుడైన ఆ మహాపురుషుడు నన్ను ప్రక్కనున్న కుశాసనముపైన అధివసింపజేసి, "తండ్రీ! ఏమంత తొందరపాటుతో వస్తున్నావు?" అని ప్రశ్నించారు.

పవిత్రులైన ఆచార్యులవారి పాదాలకు నమస్కరించి "భయంకరమైన ఒక విషయాన్ని తమకు చెప్పవలచుకొన్నాను. ఈ ఆశ్రమానికి ప్రథమంలో నేను వచ్చినప్పుడు నాకు రెండవ జీవితంలాంటి ఆశ్రమాన్ని కొన్ని తపసుతో మనసిచ్చే, ...

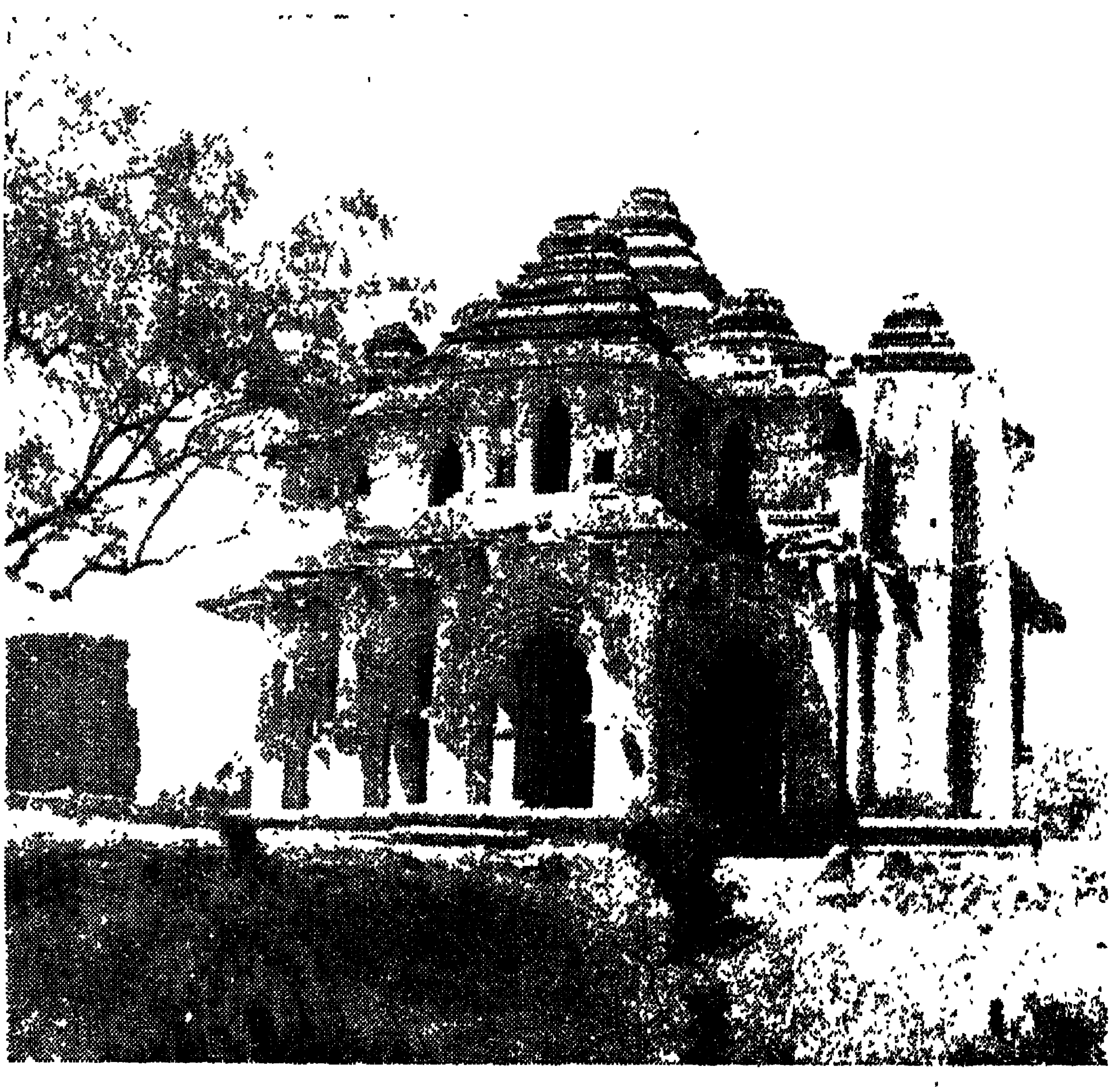

లోటస్ మహల్ - హంపి

పరమశ్రమణకుడు నాకు ప్రసాదించిన ఈనా కొద్దివిద్య సంఘానికి, లోకానికి అర్పించాలని ఈ సంఘారామం ప్రవేశించాను".

"అవును, ఆ ఆశయాలకు భంగం ఏమి వచ్చింది తండ్రీ ?"

"ఒక బాలికకు నేను చిత్రవిద్య నేర్పాలట, స్వామీ !"

"మాళవ మహామంత్రి ఆనందవసువు పాపమెరగని తన కుమార్తెకు నీచేత విద్య నేర్పించాలని ఆశించి తథాగతుని పాదమ్రోల ఆశ్రయిస్తున్నాడు, బాబూ !"

"నా నియమానికి వ్యతిరేకం గదా, ఆచార్యదేవా !"

"అంత కఠిననియమం ఎందుకు పూనావో నేను తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నం చేయలేదు. నిన్నూ అడగలేదు. పురుషునికి బద్ధశత్రువు కాదగిన అవమానం స్త్రీ ఏమి చెయ్యగలదు, తండ్రీ? పురుషుని ఉత్తమశక్తిని పైకి విజృంభింపచేయడానికి స్త్రీ యున్నూ, స్త్రీయొక్క పవిత్రశక్తిని తేజరిల్లజేయడానికి పురుషుడున్నూ ఉద్భవించారు. పవిత్రులయిన నాగార్జునాచార్యులవారి ఉపదేశం అట్టిదే; తథాగతుని పవిత్రధర్మమూ అదే !"

"అలాగయితే భిక్షుక, భిక్షుణీ దీక్షలెందుకు గురుదేవా ?"

"ఓయి వెఱ్ఱివాడా ! దీక్షలేనిదే నిర్వాణమార్గం ఎట్లా అన్వేషిస్తావు? ప్రాపంచికమారుడవై ప్రాపంచికాతీతమైన ధర్మాన్ని అన్వేషించాలి. ఆ దీక్షలో, ఆ తపస్సులో స్త్రీపురుష [illegible] అడ్డం రాకూడదు; అంటే, స్త్రీపై పురుషునికి వాంఛా, పురుషునిపై స్త్రీకి వాంఛా పోవాలి. అంతవరకు ప్రపంచంలో ఉండి జినభక్తులై ధర్మమార్గావలంబకులై చివరకు ప్రపంచం వీడి నిర్వాణమార్గులు కావాలి."

"ప్రభూ ! నాగార్జునాచార్యదేవులు నివసించిన పవిత్రసంఘారామం ఉన్న శ్రీపర్వతపురం కృష్ణాతీరాన్న ఉన్నది".

"అవును, ధాన్యకటక నగరానికి ఎగువను".

"అక్కడే ఒక శిల్పి ఆంధ్రబ్రాహ్మణుడు యువకుడు ఉండేవాడు. అతడు సాంఖ్యాయన సగోత్రుడు. ఇక్ష్వాకుమహాప్రభుల ఆస్థానశిల్పి."

"బౌద్ధదీక్ష వహించినవాడా ?"

"బుద్ధదేవుని విష్ణుని తొమ్మిదవ అవతారమని నమ్మినవాడు. శిల్పకర్మకీర్త్యా మోక్షం మారగొనాలన్న సంకల్పం కలవాడు. సాంఖ్య తత్త్వోపాసి."

"బుద్ధుడే పరమావతారం. అతని పూర్వ అవతారాలలో ఒకటి విష్ణు అవతారం."

"ఆ శిల్పికి వసంతపుష్పాల సౌరభమూ, నీలాకాశమూ, మేఘాల నీలిఅంచులు, చిరుగాలిలో పుట్టిన చిన్న కెరటాలమీద ప్రసరించి తళుకుమనే చంద్రకిరణాలు, సెలయేటి పతనాల తుంపురులు, ఇంద్రధనస్సు అంచులు, లేడికూనల ముట్టెలు, సుందరీమణుల అపాంగవీక్షణాలు పులకరాలు కలుగజేసి అతన్ని శ్వేతతారా దేవి పాదాలకడ మోకరిల్లజేసేవి."

"ఇంత నశ్వరమైన సౌందర్యాన్నా అతను ఆరాధించినది?"

"ప్రభూ! సంఘారామంలో, రాజప్రాసాదాలలో అతనూ, అతని శిష్యులూ సృష్టించిన శిల్పాలూ, చిత్రలేఖనాలూ, ఆయానగరాలలో అతడు నిర్మించిన భవనాలూ, స్థూపాలూ లోకమోహనమై వెలిగాయి."

"పరమదేవుడైన మహాశ్రమణకునికి గొప్ప భక్తుడే."

"చిత్రం ! అతడు ఇక్ష్వాకు రాజకుమారినొకర్తెను ప్రేమించాడు. ఆమె అతని దివ్యప్రేమను గౌరవించి తిరిగి ప్రేమించినట్లు అభినయించింది."

"ప్రేమించనేలేదా ఏమిటి ?"

"స్వామీ ! ఆమె శుష్కహృదయ, వృథాడంబరం కలిగిన విచిత్రస్వరూపమైన శూన్యజీమూతంవంటిది. అతని ప్రేమ లోకాలనావరించింది. ఆమె అంతకన్న అనంతమైన ప్రేమలో అతన్ని ముంచివేస్తున్నట్లు నటించింది."

"ఏమా వెఱ్ఱి ఆ బాలికకు?"

"స్వామీ! స్త్రీ హృదయం ఎవ్వరు ఎరుగగలరు? రాజబంధువైన ఆమె తండ్రిని ఆమె పాణిగ్రహణానికై ఆ శిల్పి యాచించాడు. తండ్రి సంతోషముతో అనుమతి యిచ్చాడు. కాని కపటనటనానటి, కర్కశహృదయయైన ఆ బాలిక 'నే నేమిటి! ఈతనిని పెండ్లి చేసికోవట మేమి'టని వెకనవ్వు నవ్వింది. ఆశిల్పి హృదయంలో చీకటి ఆవరించుకుంది. భయంకరమైన తుపానుమబ్బులు పట్టినవి. దావానలం అడవుల్ని మండించినప్పుడు ఉద్భవించేపొగ అతనిజీవితం క్రమ్మివేసింది. అతనికి దైవం లేడు, బుద్ధుడు లేడు, ధర్మం లేదు, ప్రేమ లేదు."

"ఎంత వెఱ్ఱివాడై పోయినాడు !"

"వెఱ్ఱివాడు కాదు స్వామీ ! సర్వజ్ఞానమూ నశించిపోయిన పిచ్చివాడయిపోయినాడు. అతని జీవితంలోని దుర్భర విషాదము హాలాహలమై సమస్త భువనాలూ దహించటానికి బయలుదేరినట్లయింది. దేశాలు తిరిగితిరిగి ఈ ఆశ్రమానికి చేరుకొన్నాడు."

"ఓయి వెఱ్ఱిబాలుడా! యింతవిషాదగాథా నీది? అందుకనా స్త్రీలోకంమీద నీ కింత కోపము ?"

"కోపముకాదు, భయము స్వామీ ! తమ పాదసన్నిధి చేరుకుని కొంత ఊరట పొంది జగద్గురువైన పరమశ్రమణకుని అవతారమూర్తులైన మీకు నాసేవ అర్పించి భౌతికవాసనలనుండి దూరమై నిర్వాణానికి అర్హత సంపాదించుకోటానికి దీక్షవహించాను. నేను పూనిన ప్రతిజ్ఞలు తమకు నివేదించి శిల్పకళా దీక్షకు పూనితిని. ఈ విషాదచరిత్రుణ్ణి ఒక బాలికకు గురువు కమ్మని ఆజ్ఞాపించటం నా మోక్షానికి నన్ను దూరంచేయటం అని మనవి చేసికొంటూన్నాను."

"బాబూ ! బుద్ధదేవుని పరమకరుణచేత అనన్యమైన మానవసేవ నాకు లభించింది. లోకాన్ని పంతగించటానికి పూనుకొన్న నాకు మానవహృదయం పూర్తిగ తెలుసును. శిల్పివైన నీ చిత్తవృత్తిలో ప్రేమనశించక లోతుల అణగియున్నది. నిర్వాణపథార్థివైయున్న నీవు స్త్రీ విషయమై భయము సంపూర్ణంగా నాశనము చేసికోవలసి ఉంటుంది. స్త్రీ మాయాదేవియొక్క అంశ; ప్రజ్ఞాపరిమిత; శ్వేతతారాదేవి. ఈ బాలికకు నీవు చిత్రలేఖన విద్య నేర్పి నీతపస్సు పూర్తిచేసికో. భయపిశాచము నీ హృదయాన్ని ముక్కలు చేయకుండా చూచుకో !"

మేము ఒక్క విఘటికాకాలము నిశ్చలులమై వేణువనము అనుపేరుగల ఆమహాచైత్యంలో సంధ్యాకాలము దోరరంగుల పాకించే వరకు ధాన్యకటకపు పాలరాతి బుద్ధదేవుని

విగ్రహాలల్లా కూర్చుండిపోయాము. నా హృదయంలో జడత్వ మావరించింది. దూరాల పుట్టి యోజనశతాలు ప్రవహించి, ప్రవహించి, ఒడ్డుకు చేరి విరిగిపోయే కెరటంలా నా ఆలోచనలు వికలాలు అయిపోయినవి.

3

జ్యోత్స్నప్రియనాముడైన మాచిత్రాచార్యులు విసవిస వెళ్లిపోవడంతోనే అక్కడ ఆగలేక పరుగిడిపోయినాను. నా హృదయం పచ్చిగా మృణ్మయపాత్రలా ఛిన్నమైపోయినది. దాసీజనము ఆశ్చర్యంపడుతూఉండగా, తల్లి వెలవెలపోతూ ఉండగా విసవిస నడిచి 'మాళవమహారాజవిహార'గుహాలోనికి పరువిడిపోయి మంచముపై నాథునిచే నిరసింపబడిన ఉమాదేవి చేతిలోని పూలదండలా ఒళ్లుతప్పి పడిపోయాను.

నాకు మెలకువ వచ్చేటప్పటికి విహారమంతా చీకటిలో ఉన్నది. ఎక్కడో రెండు నేతిదీపాలు మినుకు మినుకుమంటూ మిణుగురులులా ఉన్నవి. ఆ చీకట్లలోంచి గుహలోని స్త్రీపురుషచిత్రమండల మంతా నావైపే కరుణహాసావలోకనములతో పరిశీలిస్తున్నది. నామంచానికి దగ్గరగా మహాగురువు సత్యశీలభిక్షాచార్యులవారు కాలాతీతమైన స్వరూపంతో, పరమదయను ప్రసరించే వెన్నెలలు నింపే చూపులతో, ఆ ముదుసలి పెదవుల వరపూరితమైన నవ్వుల వెలిగిపోతూ ఉండగా చూస్తూఉన్నారు.

మత్తు మెమ్మది మెమ్మదిగా విడిపోయి బుద్ధి నిర్మలమై లోకజ్ఞానము వచ్చి చటాలున లేచి నిలుచుంటిని. పడబోయిన నన్ను మా వృద్ధ దాసి అలమిపట్టుకొని "ఆచార్యులవారికి నమస్కారము చేయుము తల్లీ" అని ఉపదేశించినది.

ఆ వృద్ధాచార్యుల పాదాలకడ మోకరిల్లిపోయినాను.

"అమ్మాయీ! నీదీక్షకు చాలా సంతోషము. ఎందు కమ్మా! శిల్పమంటే నీకింత మమకారము?"

"స్వామీ!......"

"మొరడిల్లి చెప్పమ్మా, తల్లీ! తొందర లేదు."

దాసీజనము భక్తితో కొనివచ్చి అర్పించిన పీఠముపై శాంతపవిత్రులైన ఆ వృద్ధభిక్షులు అధివసించినారు. ఆయనకడనే తల వంచి కూరుచున్నాను.

నా గొంతుకలోనుండి వినీవినంబడని స్వరముమాత్రమే ప్రవహించినది.

"స్వామీ! చిత్రకళ నేర్చుకోనినాడు నా జన్మం వృథా! నా పూజ నుసి అయిపోతుంది. నే నింక తీరని యీ గాఢపవిత్ర వాంఛను భరించనూ లేను; తోలివేయనూ లేను."

"అదేమిటమ్మా వెఱ్ఱిబాలికా! ఇంక నీకు చిత్రకళ నేర్పేవారే లేరూ?"

నేను చటాలున లేచి కూచున్నాను. "స్వామీ! నేను అందరి చిత్రలేఖనాసామర్థ్యమూ పరిశీలించినాను. ప్రజ్ఞారహితుల దగ్గిర అభ్యాసము ఉన్న విద్య కొంచెమూ నశింపజేసుకోడానికేగాదా?"

"సరే నమ్మా! జ్యోత్స్నప్రియశిల్పాచార్యులవారిని నీకు చిత్రవిద్య నేర్పడానికి ఒప్పించాను. కాని వారు కొన్ని నియమాలు కోరారు. వారు చిత్రిస్తూ ఉంటే వెనకనుంచి చూచి నేర్చుకోవాలట; ఎదుటబడకూడదు. వారు లేనప్పడే గోడలపై చిత్రలేఖనము కల్పించాలట. అది వారు తర్వాత దిద్దగలరు. ఫలకాలపై రచించిన నీచిత్రాల్ని వారికడకు సేవకులచేత పంపిస్తే వారు సరిచూడగలరు..."

"స్వామీ! ఏలాంటి నియమము శాసించినా సరే, నాకు చిత్రవిద్య ప్రసాదిస్తే చాలు. నేను ధన్యురాల్ని; నాజన్మం అంతా తరించింది."

కులపతి సత్యశీలాచార్యులు వృద్ధత్వము లోకూడా కాంతివీడని తనకన్నులతో నవ్వుకొంటూ వెళ్లిపోయారు.

ఈవరము నా కేలా ప్రసాదింపబడింది! ఎంతటి అపూర్వసంఘటన! ఈభిక్షును పూవు మధువును దాచుకొని సంభావించినట్లు ఎంత పూజింపగలనో! తీగలలో స్వరాలు చేరినట్లు, వసంతంలో సౌరభాలు పొదువుకు పోయినట్లు నాలో ఈశిల్పవిద్య హత్తుకు పోవాలిగాక!

4

త్వరలో శుభముహూర్తం చూసి నాకడ ఈ విచిత్రపద్ధతిని చిత్రవిద్యను అభ్యసింప దీక్ష వహించింది ఆబాలిక. ఆమె పేరు కల్హారమాలయట. విషాలు హృదయాలల్లో దాచుకొన్న ఈపాపజన్ములకు, మారణసాధని ఆయుధాలకు చక్కని పేర్లుమాత్రం పెడతారు నెఱ్ఱివాళ్లయిన పురుషులు. [illegible]నదేవుడు స్త్రీ తత్వంతో లోకాలు ఎందుకుమలినంచేశాడో! బుద్ధదేవునికి పవిత్రమైన ఆనల[illegible]ల గుహా తపస్సులో జరిగిన పరీక్ష నాకు ఎన్ని సంవత్సరాలు జరుగనుందో.

ఆ బాలిక రచించే చిత్రాలల్లో [illegible] ఉన్నది. వర్ణజ్ఞానము బాగానే తెలుసును. ఆడవాళ్లు రేఖాసౌష్ఠ్యం ఎలా సంపాదించుకోగలరు చెప్మా. ఈ చిన్నది [illegible] రేఖలు ప్రవహింపజేస్తోవుంది. ఎక్కడో తప్పవస్తూ ఉన్నది, నిజమే. కొందరువిద్యార్థులు ఎన్ని సంవత్సరాలు నేర్చుకుంటూ గూడా ఇప్పటికి రేఖాశక్తి అలవడజేసుకోలేనందుగా ఉన్నారు. ఆమెకుంచెలు ఆమే కట్టుకుంటుందట— విచిత్రమే. అతిలలితాలైన వేళ్లలో శక్తి ఉండదుకదా! ఈ బాలికవేళ్లు పురుషుని వేళ్లలా ఉంటవేమో. ఆ బాలికే పురుషునిలాగా ఉంటుందేమో. మెరుపులా వచ్చి నాసన్నిధి వాలినప్పుడు అస్పష్టంగా [illegible] నా కొనదృష్టి. ఆరూపము సంపూర్ణ [illegible]! ఈస్త్రీనామకసిరా[illegible] ఎందుకు తలపోసుకొంటున్నానో.

ఆమె రచించిన చిత్రాలు సవరించడం నా కాలాల్లో ఎంతో [illegible] వేధించింది. నేను సృష్టించిన సంకల్పించిన శిల్పాలుగాని, చిత్రాలుగాని నా హృదయంలోనే ఇంకిపోయినవి. [illegible] దిద్దేవాణ్ణి. లోలోన మనస్సు [illegible] బాధించే వాడిలా చిక్కిపోయినాను. [illegible] చేతులకు [illegible] ప్రారంభిస్తుంటా [illegible] భయము అంకురించింది. [illegible] నడుస్తూవున్న నా జవసత్వాలు నాకు [illegible] పోతున్నవి. తప్పని సరిగా విద్యార్థులకు విద్య నేర్పడం ఎల్లాగో మానుకున్నాను. తక్కినకాలాలు మా విహారగుహలో అంధకారకందరంలో ఆ కఠినశిలావేదికపై [illegible] ఉండటమే తప్ప అడవులలోనికి విహారానికి వెళ్లలేకపోయేవాడను.

ఒకరోజున కల్హారమాల రచించిన చిత్రము సవరించడానికి మాళవ మంత్రిగారి విహారానికి పోయినాను. నేను రచించిన బోధిసత్వుని

ప్రక్కనే ఒక్క బాలికామూర్తిచిత్రాన్ని చూచినాను. ఎవరు చిత్రించినారు ఆ బొమ్మను? ఎందుకు చిత్రించినారు? నా ఆజ్ఞలేనిదే ఏ మూర్ఖుడు చిత్రించ సాహసించాడు? ఆ విగ్రహము విస్తుపోయినట్లు నావైపు చూస్తూ ఉన్నది. గాలిపీలుస్తున్నట్లే ఉన్నది. కొంచెము సంప్రదాయ విరుద్ధముగా ఉన్నది. సమభంగాకృతిని త్రిభంగమూర్తికడ కల్పించుట అప్రతిభూయిష్ఠము.

ఇంతలో ఆ విగ్రహము కదిలి నెమ్మదిగా చేతులు జోడించి తలవంచుకొన్నది. అది మూర్తికల్పన కాదు; ప్రాణపూరితమైన బాలికామూర్తి. నాగుండె ముడుచుకొని పోయింది, విస్ఫారితమైపోయింది. మహావేగాన భేరీభాంకారాలు వాయించ నారంభించింది. చైతన్య రహితుడనై అట్లనే నిలుచుండిపోతిని.

ఆ సౌందర్యము అలౌకికము. ఆమె ముఖాన నిశ్చలత్వము, ప్రజ్ఞాపరిమితత్వము, శాంతి, నిర్మలకోమలకాంతి, అత్యంత నిగూఢసత్వము తాండవమాడుచున్నవి. స్త్రీముఖము చూడ నన్ను నా ప్రతిన నష్టేపి సుడిగుండాలలో మునిగిపోయినది.

"నువ్వు దేవబాలికవా?" అని గబగబ ముందుకు బోయి ఆమెను ప్రశ్నించాను.

"ప్రభూ!... నేను — కల్హారమాలను — మాళవమంత్రి — కుమార్తెను——"

"నా శిష్యగా? హ్హ, హ, హ్హ, హ......" అని వెకవెక్క నవ్వుతూ దివాలున వెనక్కి తిరిగి ఆ అడవులలోకి మహావేగాన వెళ్ళిపోయినాను. నా హృదంతరాళాల కౌగు చీకట్లు కొనట్టి, తెలుసుకొనట్టి శూన్యమేదో ఆవరించుకుంది. నా ఒళ్లు కంపించింది. నేను భరించలేని భయంకరానందము పరవళ్లుకట్టి నన్ను ముంచి సుళ్లలో తిప్పి అతిలోకులకు లాగి, ఎక్కడకో విసిరికొట్టింది.

భయంకరమృగాలు ఆ అడవులలో సంచరించుతూ ఉంటవనేమాట మరచిపోయి నేనే నిశాచరమైన వ్యాఘ్రమువలె ఆ చెట్ల నీడల్లో పడిఉంటిని. రాత్రల్లా దూరాన, తోడేళ్లు, చిరుతలు అరుస్తూఉన్న విషయమే గ్రహించలేదు.

నాకు పెనుభూతాలు కనబడలేదు; పాములబుసలు వినబడలేదు. విషపురొట్టు యొక్క లేత ఆకు ఎంత కోమల సుందరమైఉన్నప్పటికీ, అది విషపూరితమే అయినట్లు, సౌందర్యం పుంజీభవించిన స్త్రీమూర్తులన్నీ విషపూరితలే. ఆవిషము సేవించిన్నీ దహించబడకుండా జినదేవుని కరుణవల్ల ఒకనాడు బయటపడ్డాను. నేడు మళ్లీ ఈ విషప్రయోగం ఏ మహత్తరకారణంచేత నన్ను తాకిందో! అమిత జాగ్రత్తతో గమనిస్తూవున్న నాదీక్ష కర్కశహస్తాల పాలబడి కటికినేలబడిన మట్టి బొమ్మలా ముక్కలు ముక్కలైపోయింది.

("ఏమిటీ నువ్విలాగ చిత్రించుకొంటున్నది" – పుట: 65)

ప్రపంచానికి దూరంగా వుందిగదా అని ఈ సంఘారామానికి చేరాను. ప్రపంచమే నన్ను తరుముకుని తరుముకుని ఇంద్రుణ్ణి తరుముకు వెళ్లిన బ్రహ్మహత్యాపాతకంలా నన్ను వెంబడించింది. ఏనాటి ప్రారబ్ధ మిది?

ఆబాలిక ఎంత నిర్మలచరిత్రం నటిస్తూన్నది! అతి నిర్మలమైన నీళ్లు కలిగిన కాసారంలాంటి హృదయం కలిగిన మనిషిలా ఉంది. ఆమె దివ్యసౌందర్యాన్ని రసపూర్ణమైన కళా స్వరూపంలోనికి దింపటానికి సమయాలు పాటింప నవసరంలేని దివ్యచిత్రమూర్తిత్వంలా ఉన్నది. ఇంత అందము విష పూరితమై ఉండగలదా? ఆ ఇక్ష్వాకు బాలిక మాత్రం సౌందర్యవతి కాదా? చలించిన ఈ నామనస్సును కట్టివేయటానికి తపస్సులో నామనస్సును పవిత్రం చేసికోవాలి.

ఇంతట్లో తూర్పుదెసను ఎఱ్ఱచీరలు సాగినవి. ఏలాగో ఆశ్రమానికి చేరుకొన్నాను. ఈ బాలికకు ఇంక విద్య చెప్పకుండా ఉండటానికి వీలులేదు. సత్యశీలాచార్యులవారి ఆజ్ఞ అనుల్లంఘనీయము. ఈ దివ్యవృద్ధుడు తన ఆజ్ఞతో నన్ను కట్టివేసినాడు. ఆబాలికకు చదువుచెప్పమని నన్ను ఒప్పించే సందర్భంలో ఏవో విచిత్రమైన — భావగర్భితమైన మాటలన్నారు. ఆయనమాట లమోఘములు: సత్య స్వరూపములు. ఇప్పుడు జరిగినదంతా వారికి నివేదించి, వారి యాదేశానుసారంగా నడుచు కోవటమే నాధర్మం అని నిశ్చయించుకొన్నాను.

దర్శించిన మరుక్షణంలో సత్యశీలాచార్యులవారు చిరునవ్వు నవ్వుతూ నన్ను కూర్చుండమని సైగచేసి, 'నాయనా! నీలో శుభ పరిణతి ఆసన్నమయ్యే ధర్మసమయం వచ్చింది. నీసంఘసేవ సంపూర్ణత తాల్చాలి...'

"స్వామీ! నేను అవమానం పొందటమే ధర్మనేనా? వేళాకోళమే ఎరగని తమమాట ఈ రోజున ఈలాగున చిరునవ్వులతో నిండియున్న దేమి? అది నాకర్మ మనుకొని నేను ఊరడిల్లాలిగాక!"

"ఓయీ! సౌందర్యతత్త్వోపాసీ! నీచిత్రలేఖన విద్యలో ఒక్క చిన్న దోష మున్న దని నీవు గ్రహించ లేదు. కరుణ నీవిగ్రహాలల్లో మూర్తించలేదు. సంప్రదాయజనితాలై, మూర్తిలోరూపకల్పనలో ఏమాత్రమూ లోటులేనిచిత్రాలను ఎన్ని కల్పించినా, వాటిలో కరుణ తొణికిసలాడటం లేదు. తండ్రీ! కరుణనశించిపోయిన మరుభూమియైన నీప్రజ్ఞ "ఏకోరసః కరుణఏవ" అనేమాట మరచిపోయింది. నీబోధిసత్త్వాల చూపుల్లో కర్కశత్వం ఉన్నది. యోగం ఉన్నది. బుద్ధుడు పరమకరుణామూర్తి తండ్రీ! అహింసాపూర్ణావతారము. చేతిముద్రలలో, భంగిమాలలో, వివిధస్వరూపములైన దృష్టులలో సంపూర్ణసత్యమైన దివ్యత్వం లేదు. ప్రాపంచికరూపమైన దివ్యత్వమే కరుణ. ఈ ముక్కలు నేనన్నానని విచారపడకు. కొరత వడిన నీపూజ పరిపూర్తి చెందవద్దా?"

మరిన్ని కలవరంలోపడి మావిహారం ఎలాగో చేరుకొని విహారములోని దివ్యభిక్షువిగ్రహం ముందు మోకాళ్ల నాటల వాల్చి కాంతికై యాచించాను. ఘటికలు జరిగిపోయినవి. వరములా నామార్గమునాకు గోచరిస్తూ ప్రత్యక్షమైంది. "నాబొమ్మలలో కర్కశత్వ మున్నదా, ప్రభూ? ఇన్ని సంవత్సరాలూ నాతపస్సులో చంద్రగ్రహణంలా అసంపూర్ణత్వం వరించుకొనే వుందా?"

"నీనియమాలని భగవంతుని కర్పించి మానవ శీలమందు విశ్వాసంతో చిత్రకళాదీక్ష చెరప వయ్యా" అని నాకు పరమగురుని ఆదేశం విన బడినట్లయింది.

※

నన్ను చూస్తూనే మాగురుదేవులు, తాను తానుగానట్లు "నువ్వు శివబాలికవా?" అని ప్రశ్నించినప్పుడు ఏవో నిర్వచించజాలని ఆనందంతో పొంగిపోయాను. సామాన్యమైన మూర్తి, నా అనన్యమైన ఏదో వెలుగుతో మహాసౌందర్య మూర్తిలా తోస్తారు. ఉత్తమశిల్పమూర్తి లక్షణాలు ఆయనలో కొరతపడినా కొరత పడినట్లే వుండవు. ఆరోవడం వచ్చి నాబుజాలు చేతులతో నదిమిపట్టి ఇటు అటు వూపి 'ఏల ఈతప్పిదం చేశావని నన్ను శిక్షిస్తే, నాజన్మ పవిత్రమైందని ఊహించుకొనేదాన్ని. ఆ క్షణంలో ఆయన దివ్యుడే అయిపోయినాడు. ఆయనవేపునన్నే దోనిచిత్రశక్తి ఆకర్షణచేసింది. ఇంతలో ఆయన మటుమాయమై పోయినాడు. నాతప్పిదానికి నివృత్తి ఉన్నదా? ఈసమ్పురు మునితపస్సు భంగంచేయటాని కుప్పవించిన పాపినా నేను? పవిత్రమైన ఆయన నియమానికి భంగం చేశాను. తత్ఫలితంగా, ఏనియమాలూ లేకుండా చిత్రవిద్య నేర్చుకోవటాని కందరూ రావచ్చునని ఆయన ప్రకటనచేశారు.

ఆమరునాటినుంచీ ఆయన నన్ను తనకడకే పిలిపించుకొని చిత్రవిద్యలోని రహస్యాలు మహాగాంధర్వంలా ఉపదేశించ మొదలు పెట్టారు. ఆయనరూపమే మారిపోయింది. ఏదోవింతశక్తిచేత అలుముకుపోయినారు. కొద్ది మాటలతోమాత్రమే వినేవాళ్ల తృప్తిని తీర్చె ఆయన ఆనాటినుంచీ మహోద్వేగంతో, తియ్యని గొంతుకతో ఘటికలు ఘటికలు మాట్లాడే వారు. ఎందుకో! ఏవేవో ప్రశ్నలు నాపై వర్షమువురిపించేవారు. ఆరోజుల్లో నాకుకలిగిన ఆనందాన్ని వర్ణించలేను. ఆయనకడ ఇంకా తము ఉండే బుద్ధి. ఆయన పాదాలకు ముందు పువ్వుల మొగ్గలను చుట్టినట్లు చుట్టి కట్టి కొట్టానికి కాంక్ష. ఉన్నట్లుండి నా యీ వివశత్వం!

"కళ్యాణమాలికా! నా చిత్రవిద్య పూర్తిగా ఆపైనక నీ వేమి చేయదలచుకొన్నావు?"

"బుద్ధదేవునిచరిత్ర రచించాలని నా జీవితం పవిత్రం చేసుకోవాలన్న కోరిక నన్ను కదిలించివేస్తోంటుంది. అంతకన్న నా మనస్సు హృదయానికి కేమీ తోచదు".

"మానవుల్లోని దివ్యత్వ మేదైనా స్వర్గీయమైనది తెలువదు సుంటుంది. నిశ్చయమే. కాని విషమైన వనిక నీది కష్టమైన సాగుతుంది కదా?"

"ప్రభూ! నేను వివాహమే చేసికోను".

"అది అసంభవము. మాతండ్రిగారు లోకానికి నిన్ను నివేదిస్తారు. నీవు మహారాణివి కావలసిన యోగ మున్నది. నువ్వు ఎలాగా తప్పించుకోగలవు?"

"నాజన్మమంతా తమపాదాలదగ్గరే విద్య నేర్చుకొంటూ శుశ్రూష చేస్తూంటాను!"

"ఓవెఱ్ఱిపిల్లా! ఆడవాళ్లకి సహజమైన మాటలు మరచిపోయినావు కావు"

మాగురుదేవుని మాటలకు నామనస్సు విశలమైపోయింది. నావి మాయమాట లేలాగ? నాసర్వస్వము గురుదేవుని పాదాలకడ సమర్పించటానికి సిద్ధంగా లేనా?

మాగుహలో మాగురుదేవులు రచించిన బోధిసత్త్వునిప్రక్క ఆయన రూపాన్ని రచింప సంకల్పించాను. ఆచిత్రము పూర్తియయినతరువాత

అది దివ్యభావపూరితము, చిత్రకళకు దివ్యమణి వంటిది అని గురుదేవులు, తోటిశిష్యులు రసజ్ఞులు మెచ్చుకుంటూఉంటే నాకు సిగ్గువేసింది.

మా గురుదేవులను ఒక్కనిమేషముమాత్రము విడిచిఉండలేకపోయేదాన్ని. ఆయన నిజంగా జ్యోత్స్నాప్రియులే. ఆయన గుహకు పోయి శయ్యాదు లమరించడం ఎంత తోషదాయకమై ఉండేది!

ఆయనకళ్లల్లో ఒకొక్కప్పుడు జ్యోత్స్నలే ఆడేవి. ఒకొక్కప్పుడు ఆయనచూపులు మబ్బుపొదివిన నెలబాలుని కిరణాలై మగుడ పడేవి. ఆయన ఏదేని కావ్యాంతరాన నాకు ఉపదేశిస్తూ నన్ను ముట్టినప్పుడు నా సర్వరూపమూ కరిగి సర్లుమన్నేది. అలాంటినిక్షణాలలో ఆయనా, నేనే - లోకాల్యాదయం మస్య.

౬

ఈబాలికాహృదయతత్వం నాకు అర్థం కాలేదు. ఈమెజీవితమే నాకు కొత్త అయినది. ఈమె తక్కిన స్త్రీలకన్న వేరా? ఇక్ష్వాకుం'జవంశజ అయిన ఆనాటి ఆబాలిక అందము ఆపువ్వులి అందము. ఇది వెన్నెల రేఖ. వెన్నెలలోని శిశిరమనసు మును. పాల నెల్లువలెనగ. ఈమె అందంలో ఏమి వంక ఉన్నది? నిజముగా ఈమెహృదయం పవిత్రమైనది. ఓహో! కల్హారమాలికయూ ఈమె!

ఈబాలిక నన్ను విడిచి ఒకగడియ ఉండలేదు. ఆమె స్వయంగా వచనంచేసి విచిత్రరుచుల భోజనము కొనివచ్చేది. నాపాదసంవాహనం చేయసిద్ధపడినవాడు ఆమె నాపాదాల స్పర్శించినప్పుడు నాలో విద్యుల్లతికలు అలుముకు పోయినవి. ఆమెను నాకౌగిలిలో అదిమివేయక ఏలాగు నిగ్రహించుకోగలను? నేను అగ్నిపరీక్షితుడను కావడం లేదుగదా?

ఆమె పెదవులు జీగర్లు నింపి అలిలలితాలైన చివుళ్లు. ఆమెకళ్లు ఎంతపవిత్రకాంతుల్ని నేకరించుకొన్నవి! స్వచ్ఛమై కదలికలేని పగవు నీటిలో ప్రతిఫలించిన తారకాకాంతులవి.

ఆమెఅందము నిర్మలనీలాకాశంలో తేలిపోయే తెల్లనిపక్షి. ఆమెఅందము ఆపక్షిగొంతుకలోంచి విడిపోయి ఆనీలంలో తొణికిసలాడే పాట. ఆమెఅందము పండినపంటలోని పచ్చదనములోని పరిమళము. ఆమెఅందము వెన్నెలప్రసరింపు జిడ్డుగలతీపి. అయ్యో! ఆ అందం నాదేహంలో, నాహృదయంలో, నా ఆత్మలో లీనంచేసికొనక నాజన్మ వృథా.

ఆమె గుహలో ఒంటిగా చిత్రించుకునే కాలంలో ఆమెను, కల్హారమాలాదేవిని కలుసుకోడానికి వెళ్లాను. భగవానుడా! అతికోమలమైన ఆమెజీవితాన్ని పరీక్షచేయడానికి వెళ్లే నేను అందమయిన రెక్కలతో పూలలో ఎగిరే సీతాకోకచిలుకను పొంచుండి కబళింపబోయే ఊసరవెల్లిలా ఉన్నాను. చిత్రించుకొంటూఉన్న ఆబాలిక ప్రజ్ఞాపరిమితలా ఉన్నది.

“ఏమిటి, నువ్వింగో చిత్రించుకుంటున్నది?”

“బుద్ధదేవునికి, ఉన్న ఒక్క వస్త్రమూ అర్పిస్తున్న ఆపవిత్రచరిత్రచిత్రము రచిస్తున్నాను.”

“ఏమిటి! నన్ను చూడనీ. ఓహో! ఎంత అద్భుతసృష్టి! బాలికా! నీకింక నా ఉపదేశ మవసరము లేదు. నీవిద్య పూర్తి అయినది.”

గుండెదెబ్బ తిన్న గువ్వలా ఆమె వణికిపోయింది. “ప్రభూ! నన్ను మీరు ప్రేమించడం లేదా? నాపై నియమాలన్నీ వదులుకొని నన్ను ఆశ్రమపల్లికన్న గమ్యాగార్ని చేసి ఒక్కసారిగా నన్ను అవసరములేని వస్తువుగా విసరిపారవేస్తారా?”

“నీకు ప్రేమనుగురించి ఏమితెలుసును?”

“ప్రభూ! ఆదివ్యవరము ప్రసాదించబడినప్పుడు ఏమి తెలిసికోవాలి?”

“పిచ్చిదానా! చటుక్కున ‘నన్ను ప్రేమించడం లేదా’ అని ప్రశ్నవేశావు. నువ్వు నన్ను ప్రేమిస్తున్నావా?”

“వెన్నెల అంటే కలువలకు ప్రేమా? సూర్యకాంతపువ్వు సూర్యుణ్ణి కోరుతుందా? పువ్వును తేనెను కోరుతుందా? ప్రభూ! నన్ను స్వీకరించుకోండి. నేను మీ ప్రేమభిక్ష లేని నాకు హోమంలోని నుసినికదా!”

“నేను ముప్పదియైదు ముసలియేళ్లవాడను. నువ్వు నవయౌవనంలోని పదునెనిమిదేళ్ల మిసిమిపడుచువు.”

“ప్రేమకు ఈడు ఉందా ప్రభూ?”

“నేను క్షణం నీదేహాన్ని కోరి నే నీశీలం నలిపివేసికొని నా కాంక్ష తీర్చుగలనా?”

“ప్రభూ! మీ ప్రేమ, మీదివ్యప్రణయము ఆశిస్తున్నాను. నా నాశనానికి సిద్ధవను. మీకు అర్పణచేసుకొనడమే నాజీవితానికి పరమమోక్షము. ఇదిగో నామూర్తి! నన్ను మీహృదయానికి గాఢంగా గాఢంగా అదుముకోండి. నావిద్యలు మీవి; నాకళలు మీవి; నా ఆత్మ మీది.”

నాదేహం వణికిపోయింది. ఎంతపవిత్రజీవప్రవాహము! ఆమెను తనివోవ బిగియార నాబాహువుల అదిమివేసి కౌగలించుకొన్నాను.

“కల్హారమాలికా! నన్ను వివాహంచేసుకోగలవా? నాహృదయేశ్వరీ! ఇట్టి మహదానందసమయంకోసమేనా ఇన్నేళ్లు ఆనాడు నన్ను గర్భించినాడు. నువ్వు నాకోసమే యిన్ని సంవత్సరాలు ఎదురుచూస్తూ ఉన్నావా? ఈ నీ దివ్యమూర్తి నాదేనా? ఈఅద్భుతమైన వేణువు, భావస్ఫూర్తి ఈతిలకట్టు, ఈదివ్యలోచనాలు, శ్వేతతామరపూరేకులని కమనీయమైన నీయీ పవిత్రవక్షోజాలు, నీయీ పరమదీపకాంతీ —— నావేనా? నువ్వు నాదానవేనా? నాప్రభూ! నీకగుణ ఇదేనా? రా! ఆనేశ్వర్యనీ, రా! మొక్కగిల్లు. సుగమ్మశ్రమణకుడే మన్ని ఆశీర్వదిస్తాడు!”

“ఆప్రభునిదాసుడైన నేనున్నా మిమ్మల్ని ఆశీర్వదిస్తున్నాను - దివ్యదంపతులైన మిమ్మల్ని” అని సత్యశీలాచార్యులగు దేవులు. లేచి ఆయనకు మొక్కరిల్లాము.